

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3148

Vragen van de leden **Dezentjé Hamming-Bluemink** (VVD) en **Jasper van Dijk** (SP) aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mw. Van Bijsterveldt-Vliegenthart, over *scholen die geld vragen aan ouders voor schoolboeken*. (Ingezonden 26 juni 2009)

1
Wat is uw oordeel over het bericht van de Vereniging Openbaar Onderwijs (VOO), waarin wordt gesteld dat scholen in het voortgezet onderwijs die een borg vragen aan ouders voor schoolboeken, de wet overtreden?¹

2
Bent u het eens met de VOO, die stelt dat de wettelijke bepaling «om niet» materiële en immateriële tegenprestatie tegenover kan staan? Zo nee, wat is daarvoor uw argumentatie? Zo ja, deelt u de mening dat deze bepaling ook geldt voor het laten tekenen van een bruikleenovereenkomst, het vragen van een borg of verzekering en het mogelijk opleggen van een boete?

3
Deelt u de mening dat een simpele vermelding in de schoolgids en op de schoolwebsite, waarin staat dat schade aan eigendommen van de school (waaronder schoolboeken) vergoed moet worden, voldoende is

om eventuele schade aan boeken te kunnen verhalen? Zo ja, bent u het ermee eens dat door een dergelijke vermelding voldoende wordt benadrukt dat leerlingen zuinig met de boeken moeten zijn?

4
Acht u het in strijd met de wettelijke bepalingen als scholen leerlingen zelf boekenpakketten laten bestellen bij een boekendistributeur?

5
Bent u van mening dat een boekendistributeur aan ouders een borg mag vragen en/of verzendkosten en/of verzekeringskosten in rekening mag brengen?

6
Bent u het eens met de VOO dat een constructie als genoemd onder 4. en 5. in strijd is met de wet, omdat de boekendistributeur en ouders of leerlingen geen directe zakelijke en juridische relatie hebben met elkaar?

7
Bent u het eens met de VOO dat de medezeggenschapsraad geen positie toekomt met betrekking tot een borg van schoolboeken omdat deze per definitie door het bevoegd gezag «om niet» beschikbaar worden gesteld en daar geen voorwaarden aan mogen worden verbonden? Zo nee, onder welke bevoegdheid van de Wet Medezeggenschap op Scholen valt de positie van de medezeggenschapsraad dan? Zo nee, kan de medezeggenschapsraad dan

ook andere voorwaarden stellen zoals een algemene bijdrage van ouders voor de schoolboeken van bijvoorbeeld € 100,-? Zo ja, bent u bereid de VO-raad er op te attenderen dat de in de digitale nieuwsbrief d.d. 24 juni 2009 gegeven informatie ter zake niet juist is?

8
Bent u voornemens om schoolbesturen en/of de vertegenwoordigende raden van die besturen te wijzen op het niet-wettelijke karakter van praktijken zoals beschreven in de vragen 2, 4 en 5, 6 en 7? Hoe gaat u dat concreet doen? Wat gaat u ondernemen tegen die scholen, die blijven volharden in dit soort onwettige constructies?

¹ Persbericht Vereniging Openbaar Onderwijs, 22 juni 2009. AD, 24 juni 2009: «Borgsom voor gratis schoolboek heel normaal».

Antwoord

Antwoord van staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart** (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap) (ontvangen 2 juli 2009)

1
Het is een goede zaak wanneer scholen ouders en leerlingen er op wijzen dat het normaal is dat je zorgvuldig met de eigendommen van een ander omgaat. Het komt helaas nog wel eens voor dat men gemakkelijker met andermans spullen omgaat dan met eigen spullen. Het

feit dat ouders niet langer zelf de boeken moeten betalen, mag geen excuus zijn om de boeken te bekladden of kwijt te raken. De school zou dan immers voor de schade opdraaien. Het is dus volstrekt begrijpelijk dat scholen een voorziening treffen om dit te voorkomen. Als leerlingen zorgen dat de boeken onbeschadigd terugkomen, krijgen hun ouders de borg retour. Het spreekt voor zich dat scholen hier goed met ouders over communiceren.

Ik wijs er op dat dit voorjaar aan alle medezeggenschapsraden en alle VO-scholen de brochure «Uw bijdrage aan de schoolkosten» is toegezonden. Deze brochure is samen met alle ouderorganisaties, inclusief de VOO, opgesteld en aangeboden. In deze brochure is de borgsom op leermiddelen nadrukkelijk genoemd als een van de mogelijkheden voor de school. Ook is in deze brochure gewezen op het instemmingsrecht van de oudergeleding van de medezeggenschapsraad op grond van de Wet medezeggenschap op scholen (WMS). Uw Kamer heeft deze brochure eveneens toegezonden gekregen (bijlage bij Kamerstuk 31 325 nummer 31 d.d. 23-1-2009). Ik wijs er voorts op dat zowel in het Plan van Aanpak in de aanloop naar de «wet gratis schoolboeken» als in de Memorie van Toelichting bij de wet, de mogelijkheid voor de school om te zorgen dat leerlingen netjes met hun boeken (blijven) omgaan is genoemd.

2
Met de VOO ben ik van mening dat artikel 6e van de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) inhoudt dat er van de kant van de scholen geen materiele en immateriële tegenprestatie mag worden verlangd van de ouders, als voorwaarde aan het ter beschikking stellen van de boeken. Dat zou geen recht doen aan het begrip «om niet» dat in genoemd artikel wordt gebruikt. Het begrip «om niet» heeft betrekking op het verstrekken van lesmateriaal. Het laten tekenen van een bruikleenovereenkomst, het vragen van een borgsom of verzekering gelden echter niet als voorwaarden voor het verstrekken van lesmateriaal, maar staan daar los van en zijn verschillende uitwerkingen van een voorziening die de school

treft om haar eigendommen (of het door haar gehuurde lesmateriaal) te beschermen.

3
Zelfs al zou de school geen enkele voorziening treffen, dan voorziet het Burgerlijk Wetboek in de mogelijkheid om schade aan eigendom van de school te verhalen op de veroorzaker. Of en hoe de school een dergelijke voorziening uitwerkt, laat de wetgever over aan de school. Op schoolniveau kan namelijk het beste worden beoordeeld welke voorziening past bij de eigen situatie. Voor alle partijen is het wenselijk wanneer zij van te voren weten wat het beleid van de school in deze is en welke consequenties het beschadigen of niet inleveren van schoolboeken heeft. Ouders kunnen er de voorkeur aan geven om vooraf een borg te betalen in plaats van achteraf een schadeclaim te ontvangen. Het overleg hierover heeft plaats te vinden met de oudergeleding van de medezeggenschapsraad.

4
Nee, dat acht ik niet in strijd met de wet. Een dergelijke keuze maakt de school en deze werkwijze maakt vervolgens onderdeel uit van het contract tussen school en boekendistributeur.

5
In antwoord op uw eerste twee vragen heb ik reeds aangegeven dat het principe van borg niet in strijd is met de wet. Als een boekendistributeur een borg aan ouders vraagt, gebeurt dit in opdracht van de school. De school heeft hiervoor gekozen en uiteraard behoeft dit instemming van de medezeggenschapsraad. Uit het «om niet» ter beschikking stellen van lesmateriaal vloeit voort dat de verzendkosten die betrekking hebben op het lesmateriaal waarvoor de school verantwoordelijk is, door de school betaald moeten worden en niet aan ouders in rekening kunnen worden gebracht. Een aantal scholen heeft dit kennelijk anders gezien en heeft met de distributeur afgesproken dat de verzendkosten aan de ouders in rekening worden gebracht. Het gaat daarbij om een klein bedrag (tussen de € 5 en € 7,50 euro) voor een pakket waarin zowel de lesmaterialen zitten waarvoor de school verantwoordelijk is, als de

eventueel aanvullende, eigen bestelling van de ouders (woordenboeken, atlas e.d.). Lopende processen tussentijds bijstellen blijkt lastig, maar het hierboven geschetste principe dat scholen verantwoordelijk zijn voor de verzendkosten van het lesmateriaal waarvoor zij zelf verantwoordelijk zijn, laat geen ruimte voor scholen om in afwijking hiervan te blijven handelen. Overigens worden lang niet in alle gevallen verzendkosten in rekening gebracht. Dat hangt immers af van de afspraken die de school, na overleg en met instemming van de medezeggenschapsraad, met de distributeur heeft gemaakt. Boekenpakketten worden ook op school afgehaald. Het afsluiten van een verzekering is een optionele service die ook in het verleden al bestond en die een aantal schoolboekendistributeurs aan ouders biedt, om te voorkomen dat ouders bij het verloren raken van het boekenpakket – bijvoorbeeld door brand – met de rekening van het totale pakket worden geconfronteerd.

6
Ik ben het niet eens met de VOO dat de constructies onder 4 en 5 (met uitzondering van mijn antwoord over de verzend- en/of verzekeringskosten) in strijd zouden zijn met artikel 6e van de WVO. Wel is er iets veranderd in de relatie tussen de leerling/ouders, de school en de distributeur. Als gevolg van de «wet gratis schoolboeken» heeft de school de wettelijke verplichting gekregen lesmateriaal «om niet» aan de leerling ter beschikking te stellen. De scholen zijn dus aan zet, zij krijgen de bekostiging én de rekening. De school is daarom primair verantwoordelijk om adequate afspraken te maken met aan de ene kant de distributeur en aan de andere kant de leerlingen, c.q. hun ouders.

7
De oudergeleding van de Medezeggenschapsraad heeft wel degelijk een positie met betrekking tot de voorziening die de school treft, op grond van artikel 14, tweede lid, onder d, van de WMS. De medezeggenschapsraad kan uiteraard geen algemene bijdrage van ouders vragen voor schoolboeken. Dit is in strijd met artikel 6e van de WVO.

Ik zie geen aanleiding om contact op te nemen met de VO-raad over de digitale nieuwsbrief d.d. 24 juni 2009 aangezien de informatie in deze nieuwsbrief m.i. correct is.

8

De helpdesk van de Taskforce Gratis Schoolboeken heeft in het afgelopen jaar desgevraagd en op de website www.gratisschoolboeken.nl geen onhelderheid laten bestaan over de in deze schriftelijke vragen aan de orde gestelde thematiek.

Zoals eveneens in antwoord op uw eerste vraag is vermeld, ontvingen alle scholen en alle medezeggenschapsraden dit voorjaar de brochure «Uw bijdrage aan de schoolkosten» die samen met alle ouderorganisaties tot stand werd gebracht.

In de nieuwsbrief van de Taskforce gratis schoolboeken en op de website van de Taskforce gratis schoolboeken zal nogmaals informatie worden verstrekt over de mogelijkheden die scholen hebben om een voorziening te treffen die er toe leidt dat leerlingen netjes met hun boeken omgaan. Verder heeft de VO-raad haar verantwoordelijkheid in het informeren van de scholen en neemt zij deze ook.

Juist nu scholen en anderen onder een nieuw wettelijk gesternte invulling geven aan de leermiddelenvoorziening van hun leerlingen, is het van belang dat helder is wat wel en niet kan. Daarom heb ik, zoals u weet, de inspectie opdracht gegeven te onderzoeken of de scholen zich wat betreft de schoolkosten aan de wettelijke bepalingen houden en handhavend op te treden waar dit nodig is. De resultaten van dit onderzoek worden gepubliceerd in de twee eerstvolgende onderwijsverslagen.